

KOMPOSTAS: PRAKTINĖ INFORMACIJA

Šis informacinis lapelis papildo „Best4Soil“ vaizdo įrašą „Kompostas: praktinė informacija“
<https://best4soil.eu/videos/4/li>

ĮVADAS

Kompostas yra natūralaus ciklo dalis. Tai negyvų organinių medžiagų skilimas, esant deguoniui (aerobinėmis sąlygomis). Nuolatinis tręšimas kompostu padidina dirvožemio organinių medžiagų kiekį, mikroorganizmų įvairovę ir gausą. Įvairių rūšių kompostai gali padidinti per dirvožemį plintančių ligų slopinimą ir pagerina dirvožemio sveikatą.

Skirtingas komposto rūšis galima apibūdinti taip:

Termofilinis kompostas

Kai į krūvą sudedami dideli organinių medžiagų (žaliavų) kiekiai su tinkamu anglies ir azoto santykiu bei užtikrinamas pakankamas drėgmės lygis, bakterijos ir grybai pradeda skaidyti medžiagą. Per trumpą laiką dėl mikroorganizmų veiklos komposto krūva įkaista iki 65 °C ar daugiau. Tokie temperatūroje piktžolių sėklos, taip pat žmonių ir augalų patogenai žūsta. Gaminant termofilinį kompostą jį nuolat reikia stebėti ir reikalui esant kompostą permaišyti, palaistyti ar uždengti (1 pav.).

1 pav: Termofilinio komposto homogenizavimas.

Vermikompostas:

Tai kompostavimo procesas, kuris vyksta esant aplinkos temperatūrai. Sliekai (2 pav.) atlieka svarbų vaidmenį verмикompostuojant. Dėl aukštos temperatūros trūkumo komposto mikroorganizmų rūšys būna įvairesnės. Jei piktžolių sėklos yra problema galutiniame produkte, gali būti naudojamas termofilinio ir vermikompozicinio kompostų derinys, gali būti naudojamas termofilinio ir vermikomposto derinys.

2 pav: Sliekai vermikomposte

Kitų rūšių kompostai

Įmanomi ir kiti alternatyvūs metodai, pavyzdžiui, jeigu nėra sąlygų įrengti aikštelę komposto gamybai, tai kompostui tinkamas žaliavas galima sudėti į krūvą tiesiog lauke. Jei procesas vyksta anaerobinėmis sąlygomis (trūksta deguonies), tai vadinama ne kompostavimu, o fermentacija.

KODĖL REIKIA GAMINTI KOMPOSTĄ IR JUO TRĘŠTI LAUKUS?

Dirvožemio tręšimas kompostu yra paprasčiausias būdas padidinti dirvožemio organinių medžiagų kiekį, mikroorganizmų įvairovę, dirvožemio derlingumą ir dirvožemio sveikatą. Organinės medžiagos yra svarbios daugeliui dirvožemio funkcijų, pavyzdžiui, dirvožemio struktūrai, vandens valymui ir reguliavimui, anglies sek-

vestracijai ir reguliavimui, biologinei įvairovei ir maistinių medžiagų apykaitai.

Augalams yra svarbi kuo didesnė mikroorganizmų įvairovė ir gausa. Jie mobilizuoja ir aprūpina augalus maistinėmis medžiagomis bei slopina per dirvožemį plintančias ligas (Bonanomi ir kt., 2007; Nobel ir Coventry, 2005). Mikroelementai ir visos kitos maistinės medžiagos yra komposto sudėtyje, tuo tarpu naudojant sintetines trąšas augalai gauna tik azotą, fosforą ir kalį. Dirvožemio tręšimas kompostu yra svarbus norint išlaikyti sveikus augalus ir sumažinti jų jautrumą kenkėjams bei ligoms.

TRĘŠIMO KOMPOSTU TRŪKUMAI

Žinant visus komposto gamybos ir naudojimo privalumus, reikia atsižvelgti ir į kai kuriuos trūkumus. Kartais komposto gamybai reikalingų žaliavų kiekis ir jų kokybė nėra pakankami. Žinių trūkumas apie komposto gamybos technologijas bei dirvožemio tręšimą juo, gali būti esminis veiksnys. Be to, reikia atsižvelgti į nacionalinius ir regioninius kompostų gamybos ir naudojimo reglamentus. Reikia atsižvelgti ir į komposto kokybę, sunkiųjų metalų kiekį, užteršimą plastikais ar kitomis šiukšlėmis, taip pat pesticidų likučius ir kitus veiksnius turinčius įtakos komposto kokybei.

Papildomos informacijos apie kompostą galima rasti EIP-AGRI informaciniame lapelyje:

https://ec.europa.eu/eip/agriculture/sites/agri-eip/files/2_eip_sbd_mp_organic_matter_compost_final.pdf

Literatūra

Bonanomi G., Antignani V., Pane C., Scala F. 2007. Suppression of soilborne fungal diseases with organic amendments. *Journal of Plant Pathology* 89, 311-324

Nobel R., Coventry E. 2005. Suppression of soil-borne plant diseases with composts: A review. *Biocontrol Science and Technology* 15, 3-20.

